

JÄMLIKHETSPLAN FÖR GYMNASIET GRANKULLA SAMSKOLA

Enligt grunderna för gymnasiet läroplan 2015 ska gymnasieutbildningen stärka den studerandes identitet och hjälpa den studerande att förstå sitt värde som unik individ. Förutsättningarna för att skapa en undervisning som är genusmedveten och jämställdhetsmedveten är att man har förståelse för olika sexuella läggningar och könsaspekter. Gymnasieundervisningen ska främja jämlikhet och likabehandling på så sätt att mobbning, trakasserier, våld, rasism eller diskriminering inte ska accepteras, utan förebyggas och tas itu med.

Jämlikhetsplanen finns till för att utgöra en grund för att kontinuerligt följa upp jämlikhetsläget i Gymnasiet Grankulla samskola. Enligt lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män 5§ (30.12.2014/1329, skall myndigheter och utbildningsanordnare ansvara för att det i samarbete med personalen och de studerande årligen utarbetas en jämställdhetsplan för läroanstalten i fråga.

Jämställdhetsplanen ska innehålla 1) en redogörelse för jämställdhetsläget vid läroanstalten, 2) åtgärder som behövs för att främja jämställdheten, 3) en utvärdering av hur åtgärderna i en tidigare jämställdhetsplan har genomförts och av resultaten. Särskilt avseende ska fästas vid ordnandet av undervisningen, skillnaderna i inläring och bedömningen av studieprestationer samt vid förebyggande och undanröjande av sexuella trakasserier och trakasserier på grund av kön. I denna plan vidareutvecklas perspektiven till att även gälla **jämlikhetsfrågor**, såsom åtskillnader mellan ålder, ras, hudfärg, funktionsnedsättning, kön, sexuell läggning, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, eller egendom.

Planens vision är skapa en trygg arbetsmiljö för studerande och skolans personal. Detta möjliggörs genom att utvärdera jämlikhetsläget, belysa problem kopplade till jämlikhetsfrågor och därmed förebygga kränkningar samt åtgärda problem som drabbat skolans personal eller studerande. För att göra jämlikhetsfrågorna till en del av skolans värdegrund måste alla i skolan vara medvetna om de synliga (och osynliga) sociala strukturerna som kan leda till en orättvis behandling av skolans personal eller studerande. Synliggörandet och ifrågasättandet av olika sociala normerna bör få en central roll i verksamhetskulturen. Olika osynliga regler om hur manliga och kvinnliga studerande och lärare förväntas vara eller hur man bör vara för att passa in kan göra det svårare att vara den man själv vill vara, eller att leva sitt liv på det sätt som man själv vill. **I Gymnasiet Grankulla samskola vill vi arbeta för att alla skall kunna få vara sig själv, utan att behöva forma sitt beteende utgående från yttre förväntningar och normer. Detta i enlighet med skolans värdegrund.**

Jämlikhetsplanen kommer att fortsätta att utvecklas av jämlikhetsgruppen tillsammans med övriga kolleger och studerande. **Detta dokument bör alltså fungera som en dynamisk utgångspunkt för jämställdhets- och jämlikhetsarbetet** och utgöra grunden för kommande handlingsplaner om jämlikhet, som formuleras för Gymnasiet Grankulla samskola.

Vad betyder begreppen?¹

Jämställdhet: Jämställdhet är när kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina egna liv. För att kvinnor och män ska ha samma makt så måste de ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Jämlikhet: Jämlikhet handlar om alla människors lika värde och om makten i samhället för olika grupper, till exempel beroende på hudfärg, religion, funktionsnedsättning eller kön. Ibland blandas orden jämställdhet och jämlikhet ihop. Jämlikhet handlar om alla och jämställdhet handlar om just killar och tjejer.

Sexism: Om någon blir diskriminerad, förtryckt eller utnyttjad på grund av sitt kön kallas det för sexism.

Genus: Med genus menas det sätt som killar och tjejer förväntas vara och bete sig på. Andra ord för ungefär samma sak är också könsroll eller socialt kön. En del tror att vissa egenskaper hos pojkar och flickor mest är medfödda. Andra tror att det mest beror på uppfostran och hur man påverkas av andra.

Mål	Nuläge	Åtgärd	Tidsplan	Ansvar:	Uppföljning
Att jämlikhetsfrågor är en bestående och synlig del av skolans praktiska värdegrund	Är en del av skolans värdegrund, men kan betonas mera och göras som en större del av verksamhetskulturen	Kollegiala satstningar om att öka synligheten av jämlikhetsfrågor. Arbete med skolans värdegrund. Deltagande i kampanjen Området fritt från diskriminering.	Kontinuerligt arbete	Skolans personal	EduZef-förfrågningar. Diskussioner med skolans personal och studerande om värdegrundens synlighet och praktiska tillämpning
Följa upp jämlikhets- och jämställdhetsläget i skolan.	Enkäten om jämlikhetsläget, gjord våren 2015, synliggjorde behoven av att utveckla jämlikhetsarbetet	Kontinuerliga enkäter. En arbetsgrupp bestående av lärare och studerande som arbetar kring jämlikhetsfrågor. Gruppdiskussioner och intervjuer om läget i skolan	Gruppen samlas regelbundet och enkäten fylls i före jul vart annat år. Nästa gång hösten 2017.	Jämlikhetsgruppen, tillsammans med representanter från elevkåren	EduZef och temaspecifika frågeformulär. Regelbundna möten. Gruppdiskussioner och intervjuer om läget i skolan. Samla in anonyma kommentarer t.ex på skolans hemsida. Fråga om jämlikhetssituationen i skolan vid utvecklingssamtal, hälsogranskningar, samtal med kuratorn
Skolans personal: förstå begreppen jämlikhet och jämställdhet, göra dem medvetna om vad begreppen	Skillnaden mellan begreppen jämställdhet och jämlikhet är oklart inom personalen. Begreppen och verksamhetsstrukturer	Lärarmöten och fortbildningar som tar upp t.ex. diskussioner, jämlikhetsövningar, problematiseringar, besök av sakkunniga, olika exempel fall som man skall ta ställning till/diskussion på ett möte inbjudna föreläsare under lärarmöten. Koppla	Inleds våren 2015, fortsätter kontinuerligt	Jämlikhetsgruppen, tillsammans med representanter från elevkåren	EduZef och temaspecifika frågeformulär, följa med skolans värdegrund i praktiken.

¹ UMO, <www.umo.se>. 23.4.2015.

betyder, seriöst förhållningssätt.	na bör synliggöras mera	jämlikheten till läroplanen/lyfta fram det i läroplansdiskussion. Studerandes svar som grund för diskussionen med lärarna.			
Studerande: förstå begreppen jämlikhet och jämställdhet, göra dem medvetna om vad begreppen betyder, seriöst förhållningssätt.	Skillnaden mellan begreppen jämställdhet och jämlikhet är oklart bland skolans studerande.	Studia generalia, GHT, morgonsamlingar, undervisningssituationen, tutorerna och EKS. ² MR-dagarna hösten 2017	Inleds våren 2015, fortsätter kontinuerligt	Jämlikhetsgruppen, tillsammans med representanter från elevkåren	EduZef och temaspecifika frågeformulär, följa med skolans värdegrund i praktiken.
Alla i skolan är medvetna om de sociala strukturerna som kan ligga som grund till kränkande handlingar.	Baserat på enkäten, från våren 2015, brister medvetenheten om jämlikhetsfrågor	Betona och synliggöra under lärarmöten, fortbildningar, studia generalia, GHT, morgonsamlingar, undervisningssituationen och i hela skolans verksamhetsmiljö.	Inleds våren 2015, fortsätter kontinuerligt	1. Skolans personal och studerande 2. Jämlikhetsgruppen, tillsammans med skolans personal och representanter från elevkåren	Kontinuerliga enkäter om jämlikhetsläget och hela skolans förhållningssätt till jämlikhetsfrågor, följa med skolans värdegrund i praktiken.
Alla i skolan ser de bakomliggande heteronormativa sociala strukturerna.	Enligt enkäten (våren 2015) fanns en diskrepans mellan lärarnas och studerandes uppfattningar om de heteronormativa sociala strukturerna.	Betona och synliggöra under lärarmöten, fortbildningar, studia generalia, GHT, morgonsamlingar, undervisningssituationen och i hela skolans verksamhetsmiljö.	Inleds våren 2015, fortsätter kontinuerligt	1. Skolans personal och studerande 2. Jämlikhetsgruppen	Kontinuerliga enkäter, som Eduzef och temaspecifika frågeformulär, följa med skolans värdegrund i praktiken.

² Diskussioner och övningar under GHT. I undervisningen används begrepp på ett korrekt och medvetet sätt. Tutorerna och EKS undervisas i jämlikhetsfrågor och förmedlar dessa till övriga studeranden. EKS fungerar som kontaktlänk och bollplank mellan jämlikhetsgruppen, tutorerna och elevkåren.

Alla i skolan agerar på kränkande ordval och orättvis behandling.	Oklart vid nuläget.	Betona och synliggöra under lärarmöten, fortbildningar, studia generalia, GHT, morgonsamlingar, undervisningssituationen och i hela skolans verksamhetsmiljö.	Inleds våren 2015, fortsätter kontinuerligt	1.Skolans hela personal och alla studerande 2.Skolans hela personal i allmänhet, men jämlikhetsgruppen i synnerhet. Studerande kan vända sig till jämlikhetsgruppen ifall kränkningar iakttagits	Kontinuerliga enkäter, som Eduzef och temaspecifika frågeformulär, följa med skolans praktiska värdegrund.
Utformandet av handlingsplan för lärare och studerande om hur man kan agera då kränkning påträffas	Ingen konkret handlingsplan finns ännu	Jämlikhetsgruppen skapar en handlingsplan tillsammans med studerande	Hösten 2016	Jämlikhetsgruppen, tillsammans med representanter från elevkåren	Utvärdering av den konkreta användningen av handlingsplanen
Arrangemang kring omklädningsrum och avskärmning av duschtrymmen.³ Unisex toaletter på övre våningen	I nuläget finns inget särskilt omklädningsrum för dem som vill byta om avskilt.	Diskussion och utredning inom kollegiet, skolans ledning och med gymnastiklärarna	Läsåret 2015-2016,	1.Kommunens beslutsfattare 2.Rektor	Renoveringen

³ Det finns personer som känner sig obekväma över att byta om och duscha bland andra personer.

Samhället är inte jämställt

Både tjejer och killar kan behandlas illa eller orättvist på grund av sitt kön. Genom att titta på såna saker som går att mäta i statistik framgår det att det ofta är tjejer som förlorar på att det inte är jämställt. Här är några exempel:

- Kvinnor tjänar oftast mindre pengar än män. För nio av de tio vanligaste jobben har kvinnor i genomsnitt sämre lön än män, trots att de gör samma jobb.
- Kvinnor har ofta högre utbildning än män eftersom fler kvinnor studerar på högskola. Men ändå har färre kvinnor riktigt höga positioner på högskolor. Där till exempel 80 procent av professorerna är män.
- Det är mycket vanligare att män är chefer, och i bolag sitter väldigt få kvinnor i styrelserna.
- Kvinnor tar oftare ledigt från jobbet eller jobbar deltid för att ta hand om barn, det gör att de bland annat får lägre pension än män.
- Kvinnor jobbar lika mycket utan betalning som med betalning, medan män arbetar dubbelt så mycket betalt som obetalt. Med obetalt jobb menas sånt man gör hemma, som att städa, diska, och tvätta.
- Fler kvinnor än män utsätts för sexuella övergrepp

I historieböcker uppmärksammas också män mer än kvinnor. Män har haft mer makt än kvinnor genom historien men även när kvinnor har haft stora roller skrivs det lite om det. Det kan vara som författare och konstnärer, som arbetare inom jordbruk, hantverk och fabriker, insatser under krig eller som politiska aktivister.

I andra sammanhang som i reklam, filmer eller liknande visas kvinnor ofta som passiva, rädda, i fara eller i behov av hjälp. Medan män visas som aktiva, orädda, handlingskraftiga och de som löser problemen.

Man kan också fundera på hur killar och tjejer diskuteras och kommenteras i medier. Frågar journalister eller kommentatorer i sociala medier män och kvinnor lika mycket om barn och familj, sin vikt, sitt utseende eller hur mycket kroppshår de har? Avbildas killar och tjejer på samma sätt på till exempel tidningsomslag eller på bilderna i reportage?

Jämställdhet gäller både killar och tjejer

Män lever i genomsnitt flera år kortare än kvinnor, begår oftare självmord, har svårare att få vårdnad om sina barn vid vårdnadstvister och utsätts för våld och misshandel i större utsträckning. Män hamnar också oftare i missbruk och har färre nära vänner. Att de flesta som begår brott är män kan också ses som tecken på att det finns svårigheter som hänger ihop med att vara kille. Till exempel förväntas det sällan av killar och män att de ska gråta, visa osäkerhet eller svaghet. Det är också oftast män som utför misshandel och övergrepp mot både kvinnor och män. Killar misshandlas oftast utomhus av någon annan kille, som de inte känner. Medan tjejer oftast misshandlas av en kille de känner, och inomhus som till exempel i sitt hem. Det kan handla om att killar känner att de måste vara hårdare, mer våldsamma, visa mindre känslor, använda alkohol och narkotika i större uträkning och leva farligare. Det skulle kunna förklara varför killar dör tidigare, oftare råkar ut för olyckor, utsätts för mer våld och inte förväntas vara lika bra på att ta hand om barn. Det innebär inte att det stämmer in på alla killar, eller att det aldrig gör det på tjejer. Det innebär inte heller att det är något fel på killar. Men osynliga regler om hur killar och tjejer

---

⁴ UMO, <www.umo.se>. Hämtat i oförändrad form 23.4.2015.

ska vara, kan göra det svårare att vara den man vill vara, eller att leva sitt liv på det sätt man vill. Om samhället var jämställt skulle det vara lättare.